

Natuurtoets

verlegging 20 kV kabel Duiven - Zevenaar
Nader onderzoek

projectnummer 415702
definitief
18 juli 2017

Natuurtoets

verlegging 20 kV kabel Duiven - Zevenaar

Nader onderzoek

projectnummer 11191-415702
documentnummer 415702-NT-02
definitief revisie 00
18 juli 2017

Auteurs

Opdrachtgever

Liander N.V.
Postbus 50
6920 AB Duiven

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

datum vrijgave	beschrijving revisie 00
18-7-17	definitief

Inhoudsopgave

Blz.

Advies 1

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Leeswijzer	2
2	Nader onderzoek	3
2.1	Methode	3
2.2	Uitvoering	4
2.3	Resultaten	4
3	Conclusies	5
4	Bronnen	6

Bijlage 1 Wettelijk kader

Advies

Liander N.V. is voornemens een kabeltracé tussen Zevenaar en Duiven aan te leggen. De aanleiding tot het ecologisch onderzoek is de voorgenomen verlegging van de 20 kV kabel in het kader van het project ViA15 van Rijkswaterstaat. Met dit project wordt de rijksweg A15 aangesloten op de rijksweg A12 tussen Duiven en Zevenaar (project ViA15).

Uit de natuurtoets komt de noodzaak om nader onderzoek uit te voeren naar ringslang, kamsalamander, rugstreepad en poelkikker. Dit voorliggende rapport beschrijft het nader onderzoek, de uitvoering, de resultaten en het advies dat gebaseerd is op die resultaten.

Conclusies: Beschermde soorten

- De vanuit de Habitatrichtlijn beschermde poelkikker is in het plangebied (alleen in het NNN-gebied) aangetroffen. Er hoeft geen rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van kamsalamander en rugstreepad.
- Als er in dit gebied volledig buiten de kwetsbare periode (maart t/m half september) gewerkt wordt, is de aanvraag van een ontheffing niet noodzakelijk, maar ecologische begeleiding wel.
- Als er in dit gebied (deels) in de kwetsbare periode (maart t/m half september) gewerkt moet worden, is de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van het Liander N.V. heeft Antea Group een ecologisch rapport opgesteld ten behoeve van het project 'Verlegging 20 kV kabels Zevenaar-Duiven'.

De aanleiding tot het ecologisch onderzoek is de voorgenomen verlegging van de 20 kV kabel in het kader van het project ViA15 van Rijkswaterstaat. Met dit project wordt de rijksweg A15 aangesloten op de rijksweg A12 tussen Duiven en Zevenaar (project ViA15).

Uit dit rapport komt de noodzaak om nader onderzoek uit te voeren naar ringslang, kamsalamander, rugstreepdpad en poelkikker. Dit voorliggende rapport beschrijft het nader onderzoek, de uitvoering, de resultaten en het advies dat gebaseerd is op die resultaten.

Figuur 1.1. Ligging van de te plaatsen kabel (gele lijn) en het onderzoeksgebied (rode cirkel) (Bron: GlobeSpotter).

1.2 Leeswijzer

Het rapport Nader Onderzoek is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft de het nader onderzoek; de opzet, uitvoering en resultaten;
- Hoofdstuk 3 beschrijft de conclusies waarop het Advies (aan het begin van het rapport) gebaseerd is.

2 Nader onderzoek

Dit hoofdstuk beschrijft de methode van nader onderzoek die gekozen is ([paragraaf 2.1](#)), de uitvoering ervan ([paragraaf 2.2](#)) en de resultaten ([paragraaf 2.3](#)).

2.1 Methode

Ringslang

De ringslang is goed waar te nemen op dagen met minder zon, aangezien de dieren dan langer in het zicht liggen. Het zoeken van de ringslang moet uitgevoerd worden door ervaren waarnemers. Er zijn minstens twee veldbezoeken, met geschikt weer, noodzakelijk om de aanwezigheid van de ringslang uit te sluiten.

Kamsalamander

De kamsalamander kan op meerdere manieren worden waargenomen. De eitjes zijn op zicht goed te vinden op vegetatie, de adulten en larven zijn te vinden door in de juiste periode schepnetonderzoek uit te voeren, of zijn 's nachts waar te nemen met een zaklantaarn.

Rugstreepad

De rugstreepad is het makkelijkst te monitoren door in de avond, met geschikt weer, te luisteren naar de roep van de mannen. Gezien de reikwijdte van de roep is het daarna lastig om de exacte verblijfplaats te vinden, maar de afwezigheid van de roep kan voldoende zijn om de aanwezigheid uit te sluiten.

Poelkikker

De poelkikker kan op meerdere manieren worden waargenomen. De adulten zijn te vinden door in de juiste periode schepnetonderzoek uit te voeren, of zijn 's avonds goed waar te nemen door hun roep.

Periode	Soort	Fase	Actie	Dagdeel
Eind april	Ringslang	Adulten	Kijken	Dag
	Kamsalamander	Eitjes	Kijken	Dag
	Rugstreepad	Adulten	Luisteren	Avond
	Poelkikker	Adulten	Luisteren	Avond
Mei	Ringslang	Adulten	Kijken	Dag
	Kamsalamander	Eitjes	Kijken	Dag
	Kamsalamander	Larven/adulten	Kijken (zaklamp)	Avond
	Rugstreepad	Adulten	Luisteren	Avond
	Poelkikker	Adulten	Luisteren	Avond
Juni	Kamsalamander	Larven/adulten	Scheppen	Dag
	Poelkikker	Adulten	Scheppen	Dag
	Kamsalamander	Larven/adulten	Kijken (zaklamp)	Avond
	Poelkikker	Adulten	Luisteren	Avond

Tabel 2.1. Verdeling van bezoeken, gebaseerd op de vereisten per soort.

Er is, binnen de soortenstandaards, gezocht naar een efficiënte methode om de soorten gecombineerd te monitoren. Hierbij zijn de bezoeken zo gepland dat ze voldoen aan de eisen in de soortenstandaards en de kans geven om in meerdere levensfasen te zoeken. Uiteindelijk is gekozen voor drie (lange) bezoeken. Startend overdag en eindigend in de avond.

2.2 Uitvoering

Voor de uitvoering is de watergang aan beide zijden langsgelopen en is er overdag eerst aandacht besteed aan de ringslang, vervolgens aan eieren van de kamsalamander en/of wegspringende groene kikkers. Daarna is om de 25 meter geschept naar adulten of larven van de amfibieën. Na terugkeer, 's avonds, is eerst geluisterd naar de roep van rugstreepad of poelkikker en vervolgens met de zaklamp gekeken naar adulten of larven. Vervolgens is steekproefsgewijs op de meest veelbelovende locaties geschept met een RAVON-steeknet.

Bezoeken:

1. uitgevoerd op 27 april door Antea Group.
2. Velbezoek ten behoeve van Natuurtoets op 8 mei door Antea Group.
3. uitgevoerd op 30 mei door projectmedewerker van Stichting RAVON.
4. uitgevoerd op 14 juni door projectmedewerker van Stichting RAVON.

Alle bezoeken zijn uitgevoerd met geschikt weer.

2.3 Resultaten

Ringslang

De ringslang is geen enkele keer aangetroffen; de aanwezigheid van de soort kan uitgesloten worden.

Kamsalamander

Er zijn, bij alle bezoeken, geen eitjes, larven of adulten van de kamsalamander aangetroffen; de aanwezigheid van de soort kan uitgesloten worden.

Rugstreepad

Er is, bij alle bezoeken, geen roep gehoord van de rugstreepad; de aanwezigheid van de soort kan uitgesloten worden.

Poelkikker

Datum	Waarneming
27/04/2017	-
08/05/2017	1 adult
30/05/2017	15 adulten
14/06/2017	3 adulten

Tabel 2.1. Waarnemingen van de poelkikker.

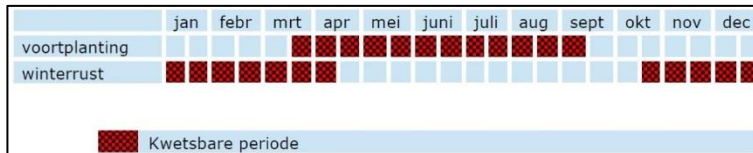
De poelkikker is bij twee van de drie bezoeken waargenomen. Tijdens het uitvoeren van het veldbezoek ten behoeve van de natuurtoets voor Liander is, op 8 mei 2017, de poelkikker gevangen in dezelfde watergang, maar dan aan de zuidzijde van de A12 door John Melis. De aangegeven aantallen betreft alleen adulte dieren. Er zijn ook nog tientallen larven gevangen, maar deze zijn niet op soortnaam gebracht. Dit is zeer lastig, en de aanwezigheid van poelkikker was al aangetoond.

Overige soorten

Er zijn, naast poelkikker, ook andere soorten waargenomen. Daarvan zijn er drie soorten die wel in de Wet natuurbescherming vermeld staan op de artikel 3.10 lijst, maar die op de provinciale vrijstellingslijst van de provincie Gelderland staan: bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander. En drie soorten die geen bescherming genieten: kleine modderkuiper, driedoornige- en tiendoornige stekelbaars.

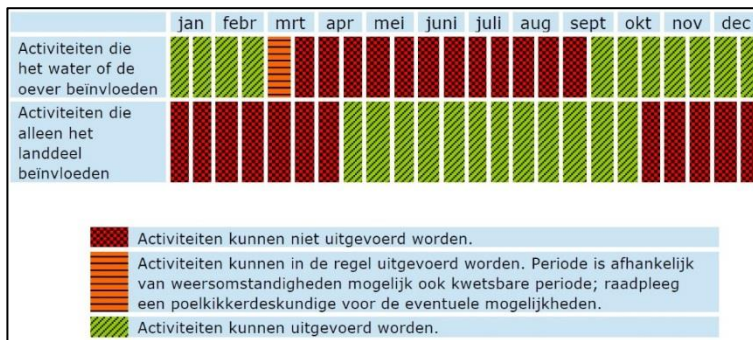
3 Conclusies

Het onderzoek heeft de aanwezigheid aangetoond van de beschermde soort poelkikker. Deze is in behoorlijke aantallen aanwezig. De poelkikker, die als Habitatrichtlijnsoort bescherming geniet onder de Wet natuurbescherming, mag wel verstoord, maar niet gedood worden door de werkzaamheden. Tevens zijn verblijfplaatsen en voortplanting (eieren en larven) beschermd.

Afbeelding 3.1. Kwetsbare periode van de poelkikker (Bron: Soortenstandaard).

De poelkikker overwintert op het land in ruigte waar zij zich kunnen beschermen tegen de winter. De werkzaamheden betreffen het leggen van een zinker in een waterpartij. Deze wordt drooggelegd en een smal gedeelte wordt daarna weer als watergang hersteld. Een ander gedeelte wordt echter aangevuld met grond. Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd in geschikt overwinteringshabitat.

Afbeelding 3.2. Werkbare periode in verband met de poelkikker (Bron: Soortenstandaard).

Als de werkzaamheden (deels) binnen de kwetsbare periode voor de voortplanting (zie afbeelding 3.1) plaats moeten vinden is een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Werkzaamheden aan watergangen kunnen, in principe zonder dat een voor een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming noodzakelijk is, worden uitgevoerd in de periode vanaf half september tot 1 maart (zie afbeelding 3.2).

De werkzaamheden zullen, zeker rondom de grenzen van de werkbare periode, ecologisch begeleidt moeten worden, op basis van een ecologisch werkprotocol. Als er toch dieren worden aangetroffen zullen deze veilig afgevangen en overgezet moeten worden in een deel van de waterpartij die niet aangetast wordt. Tevens moet er, zeker rondom de grenzen van de werkbare periode, voorkomen worden dat er dieren in de werkzaamheden komen door bijvoorbeeld een scherm te plaatsen. Voor de overige dieren geldt de zorgplicht.

4 Bronnen

J. Melis, 2016. Natuurtoets-verleggen-rioolpersleidingen-drinkwatertransportleiding-WRIJ-Vitens-A15-A12; rapport 411739-NT. Antea Group, Heerenveen.

J. Melis, 2017. Natuurtoets Duiven noord; rapport 415702-NT. Antea Group, Heerenveen.

Soortenstandaards kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker 2.0, 2014.

Overig:

NDFF

NDFF Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl)

Natura 2000 en NNN (kaarten.gelderland.nl)

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader

Bijlage I: Wettelijk kader

Soortbescherming

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze bijlage.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden. Info tabel: Ingekorte lijst vogelsoorten Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwinteraars zijn uit de lijst verwijderd.

Appelvink		
Baardman	Grote bonte specht	Purperreiger
Beflijster	Grote gele kwikstaart	Putter
Bergeend	Grote karekiet	Ransuil
Bergfluit	Grote stern	Rietgors
Bijeneter	Grote zilverreiger	Rietzanger
Blauwborst	Havik	Rode wouw
Blauwe kiekendief	Heggenmus	Roerdomp
Boerenwaluw	Hop	Roodborst
Bontbekplevier	Huiswaluw	Roodborsttapuit
Bonte strandloper	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte vliegenvanger	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Boomklever	Klapekster	Sijs
Boomkruiper	Klein waterhoen	Slangenarend
Boompieper	Kleine barsijs	Slechtvalk
Boomvalk	Kleine bonte specht	Smelleken
Bosrietzanger	Kleine karekiet	Snor
Bosruiter	Kleine plevier	Sperwer
Bosuil	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Braamsluiper	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Brandgans	Kluut	Steenuil
Bruine kiekendief	Kneu	Steltkluut
Buizerd	Koereiger	Strandplevier
Casarca	Koolmees	Taigaboomkruiper
Cetti's zanger	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Draaihals	Kraanvogel	Tijftjaf
Duinpieper	Krekelzanger	Torenvalk
Dwergmeeuw	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergstern	Kuifmees	Velduil
Engelse kwikstaart	Kwak	Visarend
Europese kanarie	Kwartelkoning	Visdief
Fitis	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fluit	Matkop	Wespendief
Geelgors	Middelste bonte specht	Wielewaal
Gekraagde roodstaart	Nachtegaal	Winterkoning
Gele kwikstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
Geoorde fuut	Noordse stern	Witte kwikstaart
Glanskop	Oehoe	Witwangstern
Goudhaan	Oeverloper	Woudaap
Grasmus	Oeverpieper	Zeearend
Graspieper	Oeverwaluw	Zwarte mees
Graszanger	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Grauwe kiekendief	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe klauwier	Paapje	Zwarte specht
Grauwe vliegenvanger	Pestvogel	Zwarte stern
Griel	Pimpelmees	Zwarte wouw
Groene specht	Poelruiter	Zwartkop
Groenling	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw

Tabel B. Soorten (niet zijnde vogels) die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren-landzoogdieren	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreepad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Insecten-dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren-vleermuizen	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijlblauwtje		grijze grootoorvleermuis
zilverstreephoobeestje	grote hoefijzerneus		
Insecten-haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Insecten-kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Insecten-libellen	mercurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker	ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer	tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel	vale vleermuis	
	rivierrombout	watervleermuis	
sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis		
Insecten-nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren-zeezoogdieren	walrus
Reptielen	dikkopschildpad	Zoogdieren-zeezoogdieren	bultrug
	kemp's zeeschildpad		gewone vinvis
	lederschildpad		bruinvis
	soepschildpad		dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten-bladmossen	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
Sporenplanten-varens	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn
	platte schijfhoren		witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis
	drijvende waterweegbree		potvis
	groenknolorchis		butskop
	kruiwend moerasscherm	dwergvinvis	
	zomerschroeforchis	griend	
		spitsdolfijn van gray	
		witte dolfijn	

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Brabant, vrijgesteld. Soorten met een asterisk (***) zijn alleen in Limburg - voor een deel van het jaar - vrijgesteld.

Zoogdieren	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Aardmuis*	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Boommarter	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bosmuis*	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Bunzing**	Amfibieën	Grote vos
Damhert	Alpenwatersalamander	Grote vuurvlinder
Das	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Dwergspitsmuis*	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Edelhert	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Eekhoorn***	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Egel*	Vinpoetsalamander	Pimpernelblauwtje
Eikelmuis	Vuursalamander	Sleedoorpage
Gewone bosspitsmuis*	Reptielen	Spiegeldikkopje
Gewone zeehond	Adder	Veenbesblauwtje
Grote bosmuis	Hazelworm***	Veenbesparelmoervlinder
Grijze zeehond	Levendbarende hagedis***	Veenhooibeestje
Haas*	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Hermelijn**	Vissen	Zilveren maan
Huisspitsmuis*	Beekdonderpad	Libellen
Konijn*	Beekprik	Beekkrombout
Molmuis	Elrits	Bosbeekjuffer
Ondergrondse woelmuis*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Ree*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Rosse woelmuis*	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Steenmarter***	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldmuis*	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Veldspitsmuis	Bosparelmoervlinder	Kevers
Vos*	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Tabel D. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c

Planten	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerboterbloem	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Berggamander	Honingorchis	Schubvaren
Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blaasvaren	Kalketrip	Smalle raai
Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
Bokkenorchis	Karwijselie	Steenbraam
Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Breed wollegras	Knollathyrus	Trogamander
Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dennenorchis	Korensla	Vliegenorchis
Dreps	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Echte gamander	Kruiptijm	Wilde averuit
Franjegentiaan	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde weit
Geplooide vrouwenmantel	Moerasgamander	Wolfskers
Getande veldsla	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
Gladde zegge	Pijlscheefkalk	

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveerd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstelling en ontheffingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10. Provincie Noord-Brabant verleent bijvoorbeeld geen vrijstelling voor een aantal soorten marterachtigen.

Naast dat het type vrijgestelde soorten verschilt per provincie, kan de grond waarop de vrijstelling geldt ook variëren tussen provincies. De vrijstelling hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Zo geldt de vrijstelling op basis het voorkomen of bestrijden van '...onnodig lijdende zieke of gebrekkige dieren' alleen in Flevoland en Utrecht. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Opzettelijk storen van vogels

In artikel 3.1.5 is een bepaling opgenomen ten aanzien van het verstoren van vogels. In het artikel is opgenomen dat verstoring van vogels is toegestaan mits deze geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de soort. Dit houdt in dat de activiteit/projectvoornemen doorgang kan vinden als zo'n soort in de buurt tot broeden komt. Een nest mag overigens nooit vernield of beschadigd worden.

Mogelijk zou dit eveneens kunnen betekenen dat verblijfplaatsen ongeschikt kunnen worden gemaakt onder de voorwaarde dat onderbouwd is dat er geen effect is op de instandhouding van de soort. Het zal echter nog steeds nodig zijn, voorafgaand aan de verstoring met inachtneming van de gewenningsperiode, compenserende maatregelen (zoals bijvoorbeeld het aanbieden van nestkasten) te treffen om te kunnen spreken van "verstoring" (in plaats van vernietiging van nesten). Dit is van belang bij de bescherming van de huismus, gierzwaluw en eventueel de roek, aangezien deze soorten vaak gebruik maken van het nest waar zij het jaar daarvoor ook in hebben gebroed.

Een heel aantal algemene vogels vallen echter ook onder artikel 3.5, doordat zij opgenomen zijn in Bijlage II van Bern. Zie tabel D. Neem bijvoorbeeld de koolmees en roodborst. Deze soorten mogen niet verstoord worden, ook niet als de staat van instandhouding het zou toelaten. Daardoor zullen veel activiteiten alsnog buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden, gewerkt moeten worden volgens een gedragscode of zou er een ontheffing moeten worden aangevraagd.

Vrijstelling onder gedragscode

Een andere manier om vrijstelling te krijgen is door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode. Hierin staan gedragsregels om schade aan beschermde dieren en planten zoveel mogelijk te voorkomen bij het uitvoeren van bepaalde activiteiten. De goedgekeurde gedragscodes staan op de website van RVO vermeld (<https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>). Let hierbij op dat voor soorten genoemd in artikel 3.1 en 3.5 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' geen geldige ontheffingsgrond is en deze activiteit daardoor niet valt onder de gedragscode. Hiervoor dient alsnog een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
- Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen

worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10)

Ontheffingsgronden	VR-soorten (Artikel 3.1)	HR-soorten, Bonn en Bern (Artikel 3.5)	Andere soorten (Artikel 3.10)
1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2. Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3. Opsomming van:	X	X	X
- volksgezondheid en openbare veiligheid			
- veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
- ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
- ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
- voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
- dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
- schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedures

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn

vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk). De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een

vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

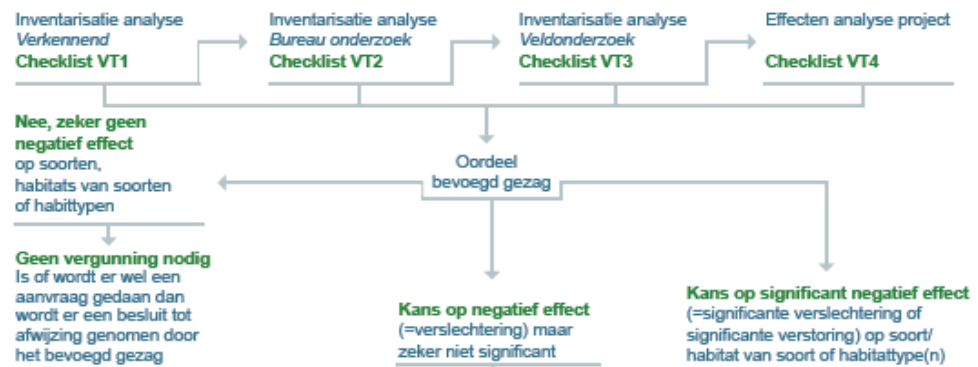
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

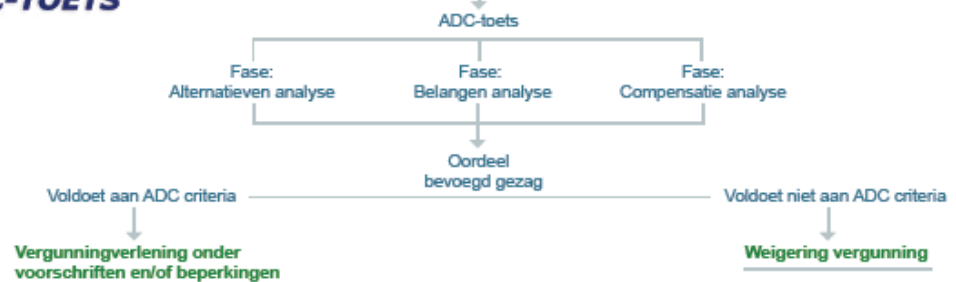
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.